

УДК 371.134

О. О. Ярошинська,

доктор педагогічних наук, доцент

(Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини)

olenayar@mail.ru

ORCID: 0000-0001-8043-8982

ПРОЕКТУВАННЯ ЗМІСТУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ З МЕТОЮ СТВОРЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПРОЕКТУ ЇХ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

У статті акцентовано увагу на доцільності оновлення стратегії проектування змісту професійної підготовки майбутніх учителів. Здійснено аналіз документів, що розкривають вимоги до професійної підготовки майбутнього педагога, реалізацію ідей Болонської декларації та засад впровадження ECTS. Класифіковано їх у три групи. Визначено основні напрями проектування змісту професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи. Запропоновано методичні рекомендації з метою ефективної їх реалізації.

Ключові слова: зміст професійної підготовки, напрями проектування, підготовка майбутніх учителів початкової школи.

Постановка проблеми. Модернізація системи професійної підготовки майбутніх учителів зумовлює оновлення освітньо-кваліфікаційних характеристик фахівців та системи змісту їх підготовки, яка є основою проектувальних дій учасників освітньої взаємодії. Сьогодні актуалізовано проблему впровадження методики проектування освітнього середовища професійної підготовки як способу побудови та реалізації системи створення їх освітнього середовища. Ця методика, на нашу думку, вирішує практичні завдання – удосконалення змісту, форм, методів та засобів професійної підготовки майбутніх учителів.

Аналіз основних досліджень і публікацій із зазначеної проблеми. Сьогодні зростає кількість вітчизняних та зарубіжних досліджень, в яких предметом наукового пошуку стають процеси створення освітнього середовища вищого навчального закладу (В. Іванова, Н. Калашнікова, А. Каташов, О. Макагон, О. Ліннік, І. Палашева, Л. Панченко, Л. Пікулева та ін.) або аналізується його використання з метою формування особистісних та професійних якостей фахівців (А. Вишнякова-Вишневецька, Л. Денисова, К. Дубич, Д. Качалов, Р. Монарьов, О. Петренко, А. Шевченко та ін.).

Педагогічне проектування як механізм розвитку системи діяльності загальноосвітнього закладу та вищої школи досліджували науковці: В. Безрукова, В. Беспалько, І. Зязюн, О. Заїр-Бек, О. Коберник, В. Монахов, Г. Муравйова, В. Радіонов, В. Стрельников та ін.; етапи та компоненти проектування освітнього середовища представлено в працях: Є. Алісова, В. Бордовської, Т. Подобедової, Т. Ткача, Я. Фруктової, А. Цимбалару та ін.

Проте, поза увагою дослідників залишається проблема проектування змісту професійної підготовки майбутніх учителів з метою створення інноваційного проекту їх освітнього середовища. Тому, **метою презентованого дослідження** є визначення основних напрямів проектування змісту професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи та виокремлення рекомендацій з метою їх реалізації в освітньому середовищі професійної підготовки.

Виклад основного матеріалу. Варто зазначити, що досягнення мети професійної підготовки багато в чому залежить від змісту освіти, який в умовах конструювання освітнього середовища професійної підготовки повинен будуватися відповідно до діяльнісної структури особистості і відображати її потреби в діяльності і практичному перетворенні себе і навколишнього світу, прагнення до творчості, самовдосконалення та пізнавальної активності, мотивацію особистих і професійних досягнень, внутрішню єдність когнітивного, предметно-практичного та особистісно-професійного досвіду [1: 81].

Згідно з "Положенням про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах", що затверджене наказом Міністерства освіти України від 2 червня 1993 р, зміст освіти – це науково-обґрунтована система дидактично та методично оформленого навчального матеріалу для різних освітніх і кваліфікаційних рівнів. Зміст освіти визначають освітньо-професійна програма підготовки, структурно-логічна схема підготовки, навчальні програми дисциплін, інші нормативні акти органів державного управління освітою та вищого навчального закладу. Його відображено у відповідних підручниках, навчальних посібниках, методичних матеріалах, дидактичних засобах, під час навчальних занять та інших видів навчальної діяльності.

Процес євроінтеграції системи освіти України за останні десятиліття суттєво вплинув на організацію освітньої діяльності у вищих навчальних закладах. Упровадження принципів Болонського процесу, реалізація завдань та шляхів адаптації вищої освіти України в європейський освітній та науковий простір зумовили модернізацію усіх ланок системи професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи.

У рамках Болонського процесу було сформульовано шість ключових позицій, покладених в основу модернізаційних процесів у вищій освіті [2: 129–130]. Аналіз стану реалізації цих завдань дає можливість стверджувати, що не всі пріоритетні позиції впроваджено. Питання організації акредитаційних агентств, незалежних від національних урядів і міжнародних організацій, лише в 2014 році було актуалізовано Міністерством освіти і науки та іншими державними установами, в компетенції яких розробка концепції реалізації Болонських домовленостей.

Особливо на формування змісту професійної підготовки на етапі модернізації системи вищої освіти в Україні вплинуло запровадження передбаченої Болонською декларацією системи академічних кредитів, аналогічній ECTS. Саме ECTS стала багатоцільовим інструментом визнання мобільності, засобом реформування навчальних програм та передачі кредитів вищим навчальним закладам інших країн.

Важливий момент запровадження акумулюючої кредитної системи – можливість урахувати всі досягнення студента, а не тільки навчальне навантаження, наприклад, участь у наукових дослідженнях, конференціях, предметних олімпіадах тощо. Ця система орієнтована на студентів і ґрунтується на прозорості результатів навчання і навчального процесу.

В умовах реалізації ідей Болонської декларації та засад провадження ECTS збільшилась кількість документів, що розкривають зміст професійної підготовки майбутніх фахівців. Адже система ECTS базується на трьох ключових елементах: інформації (стосовно навчальних програм і здобутків студентів), взаємної угоди (між закладами-партнерами і студентом) і використання кредитів ECTS (щоб визначити навчальне навантаження для студентів). Вони приводяться в дію через використання трьох основних документів: інформаційного пакета, форми заяви / навчального контракту і переліку оцінок із дисциплін [2: 187].

Система ECTS не є регулятором змісту, модульної структури навчальних програм чи її доцільності. Вона є критерієм узгодженості діяльності вищих навчальних закладів у підготовці майбутніх фахівців. Державний стандарт освіти, що визначає нормативні засади підготовки, освітньо-професійна програма і освітньо-кваліфікаційна характеристика підготовки фахівця, які окреслюють нормативну та вибіркову (варіативну) частину змісту системи фахової підготовки, – основні документи, що регулюють зміст професійної освіти.

Документи, що розкривають вимоги до професійної підготовки майбутнього вчителя початкової школи, класифіковано на групи відповідно до змісту професійної освіти:

- перша група – основні документи професійної підготовки фахівця (Стандарт ПП, ОКХ, ОПП, навчальні плани, програми, посібники й підручники, навчально-методичні комплекси тощо);
- друга група – документи, пов'язані з вимогами Болонського процесу (інформаційний пакет, структурно-логічна схема підготовки фахівців, залікові кредити, змістові модулі, навчальний контракт, індивідуальні навчальні плани студентів, шкали оцінювання їх навчальної діяльності тощо);
- третя група – документи, що визначають різні аспекти діяльності ВНЗ, факультету у підготовці майбутнього вчителя (положення, інструкції, рекомендації тощо).

Системний аналіз вищезазначених документів, досвід практичної діяльності дав можливість визначити основні напрями проектування змісту професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи з метою оновлення існуючого проекту освітнього середовища професійної підготовки: проектування вибіркової частини навчального плану підготовки майбутніх учителів; змісту робочої програми навчальних дисциплін, практик; навчально-методичного забезпечення професійної підготовки; позааудиторної діяльності (соціально-культурної, наукової, спортивної тощо). Суб'єктами проектувальних дій є викладачі, куратори, на окремих етапах роботодавці, вчителі та майбутні фахівці.

Подаємо методичні рекомендації з метою організації ефективної проектної діяльності за означеними напрямами:

1. Проектування вибіркової частини навчального плану підготовки майбутніх учителів.

Проектування здійснює колектив розробників, до якого входять керівники структурних підрозділів (декан, заступники декана факультету); провідні викладачі навчальних дисциплін.

Студентів залучають на етапі вибору навчальних дисциплін з метою конвергенції їх внутрішніх цілей професійної підготовки і зовнішніх (державних вимог до підготовки вчителя).

Важливим критерієм ефективного проектування змісту професійної освіти є можливість вибору студентом індивідуальної освітньої траєкторії. Це передбачає:

- насичення варіативної складової навчального плану різноманітними дисциплінами за вибором студента;
- предмети вибіркової частини плану, види і форми діяльності, навчальний матеріал диференційований за рівнем складності, студент обирає відповідно до індивідуальних нахилів.

2. Проектування змісту робочої програми навчальних дисциплін, практик.

При проектуванні важливо забезпечити студентоцентрованість (особистісно орієнтований підхід) у відборі змісту навчальних предметів та практик.

Особистісно орієнтований підхід до змісту освіти визнає абсолютною цінністю не самі знання, а людину, її свободу вибору особистісного досвіду, розвитку особистісних функцій шляхом підвищення суб'єктності [3: 55].

Студентоцентризованим є такий зміст професійної підготовки майбутнього вчителя початкової школи, який забезпечує єдність особистісного та професійного розвитку майбутнього фахівця і формування його готовності до професійної діяльності на основі індивідуальної траєкторії становлення.

Освітнє середовище для його учасника служить джерелом особистісного надпредметного досвіду, задає йому напрям особистісно-професійного розвитку, вибір едукативних та життєвих ситуацій. Особистісний досвід і основні компоненти змісту освіти взаємозалежні. Особистісний досвід у спільно проєктованому середовищі завжди більше наповнений життєвим змістом і тому здобувається з бажанням, а не з обов'язку.

Зміст теоретичних занять необхідно обирати відповідно до тих компонентів готовності до професійної діяльності необхідних майбутньому фахівцеві для успішної соціалізації, компетентної виробничої діяльності й неухильного особистісного самовдосконалення та розвитку професійної майстерності. Тому найважливішою умовою оптимального відбору змісту професійної підготовки повинен стати логічний аналіз і співвіднесення компонентів готовності із змістом навчальної дисципліни з метою виділення фундаментальних знань і варіативних компонентів. Це дозволить скоротити обсяг теоретичного матеріалу та ввести важливішу практичну складову.

У професійній підготовці провідну роль відіграє формування у студентів практичного досвіду через його інтегративність і компетентнісну сутність. Тому зміст підготовки майбутнього вчителя має спиратися на матеріал, що включає практичні завдання, які він буде вирішувати у своїй професійній діяльності.

Однак, маючи високий рівень професійної готовності, фахівець може діяти малоефективно, якщо в нього немає досвіду швидкої мобілізації інтелектуальних, фізичних і духовних сил, саморегуляції, прояву професійно-особистісних функцій у мінливих умовах буття, змін видів діяльності. Ситуаційний рівень функціонування середовища, виявляючи різні способи впливу середовища на студентів, служить джерелом досвіду вироблення безпосередньої готовності фахівця, тому що така готовність саме й відрізняється високою динамічністю, рухливістю й залежністю від ситуативних обставин.

Для професійно-особистісного розвитку, на думку О. Артюхіної, необхідна інтеграція особистісного досвіду, що здобувається у сфері організованих педагогічних впливів, і пошуку змістів, комунікацій, прийняття рішень, відповідальності, самооцінки, що є наслідком впливів середовищних феноменів [3: 60].

Проектування змістового наповнення робочої програми може здійснюватися трьома основними способами:

- зверху вниз: спочатку розробляється концептуальна основа змісту, склад розділів, зв'язки між ними, характер взаємодії, а потім наповнюються конкретним матеріалом функціональні розділи програми. Цей спосіб є найбільш керованим, проте часто виникають труднощі з практичною реалізацією початкового етапу;

- знизу вгору: насамперед, проводиться розробка найбільш підготовлених функціональних розділів, потім – усіх інших; взаємозв'язок і взаємодія між основними розділами програми встановлюються в міру їх наповнення, що може привести до подальшої розбудови та модернізації їх змісту;

- у зустрічному напрямку: спочатку визначаються контури структури і взаємодії компонентів, потім ці контури допрацьовуються і набувають все більш реальних обрисів, у міру змістового наповнення основних функціональних розділів програми. Цей спосіб є найбільш раціональним, оскільки поєднує централізоване управління і вільну розробку складових частин.

Об'єктом проектування у межах навчальної дисципліни повинна бути не лише аудиторна діяльність (обсяг та зміст лекційних, практичних, лабораторних занять тощо), а й самостійна та індивідуальна робота студента.

Останнім часом близько 60 % навчальних годин відводиться на самостійну роботу студентів, яка є основним засобом засвоєння студентом навчального матеріалу без участі викладача у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Як засвідчують спостереження за навчальним процесом майбутніх учителів початкових класів, у тих випадках, коли можливості самостійної та індивідуальної роботи студентів використовуються не повною мірою, студенти схильні оволодіти навчальним матеріалом на репродуктивному рівні, недостатньо реалізують свої творчі здібності, істотними є проблеми в розвитку їхніх професійних умінь. На наш погляд, проектування цієї складової змісту професійної підготовки є слабкою ланкою сучасної практики навчання у вищих навчальних закладах. Самостійну роботу варто розуміти як виконання цілком конкретних завдань, поставлених викладачем та індивідуально обраних студентами за рекомендацією викладача, причому технологія опрацювання цих завдань, процедура їх виконання, критерії оцінювання повинні мати індивідуальну навчальну траєкторію.

До проектування змісту робочих програм навчальних дисциплін, практик або їх рецензування необхідно залучати роботодавців та учителів початкової школи з метою наближення професійної підготовки до вимог ринку праці, та забезпечення її практико-орієнтованого характеру і підвищення якості освіти.

У чинних державних стандартах не враховано думки роботодавців та студентів про оцінки якості освіти, та планування професійної підготовки, хоча участь представників роботодавців в організації та проведенні практик, роботі державних екзаменаційних і атестаційних комісій можна вважати однією з форм їх залучення до професійної підготовки з метою наближення до вимог ринку праці, забезпечення високого рівня безперервної практичної підготовки, створення умов для професійного розвитку й професійної самореалізації студентів та випускників.

3. Проектування навчально-методичного забезпечення професійної підготовки.

Розробляючи навчально-методичне забезпечення дисциплін, варто враховувати закономірні стадії його становлення як психолого-педагогічного об'єкта, вже описані дослідниками [4; 5], й окреслені в державних та нормативних документах ВНЗ. В. Стрельников зауважує, що на першій стадії (емпіричній) вся навчально-методична документація створювалася на основі досвіду й інтуїції, без опори на чіткі положення психології й педагогіки. На другій стадії (теоретичній) кожний документ розроблявся на основі певних теоретичних положень педагогічної науки й оптимізувався за певними критеріями. На третій стадії (практичній) відбувалося запровадження засобів, ідей, методів комп'ютеризації, що давали вищу ефективність професійної підготовки [5: 185].

Особливої уваги в умовах впровадження ідей Болонської декларації потребує обґрунтування змісту інтерактивного комплексу навчально-методичного забезпечення дисципліни. "ІКНМЗД – це пакет навчально-методичних матеріалів, який містить навчальну програму дисципліни; тексти лекцій; відомості про семінарські, практичні та лабораторні заняття; модулі перевірки знань; індивідуально-навчально-дослідні завдання; термінологію, яку повинен засвоїти студент при вивченні курсу; хрестоматію; рекомендовану літературу; тести для самоконтролю; екзаменаційні питання; перелік літератури до курсу, підготовлений в електронному форматі на носіях або розміщений у комп'ютерній мережі, включаючи Інтернет" [2: 328].

Зміст навчально-методичних комплексів регламентовано у вищих навчальних закладах вузівськими документами. Він передбачає варіативну складову інформаційного забезпечення дисциплін, яка може бути презентована у вигляді методичних рекомендацій, глосарію, презентацій лекційного матеріалу, практикуму для практичних та лабораторних занять (кейси педагогічних ситуацій, тестові завдання для самоконтролю, рекомендації до проведення навчально-педагогічних ігор, тренінгових занять тощо).

4. Проектування позааудиторної діяльності (соціально-культурної, наукової, спортивної тощо).

Надзвичайно важливою характеристикою професійної підготовки майбутнього вчителя є єдність змісту освітньо-виховної системи "аудиторна – позааудиторна діяльність". Завдання розвивального навчання можуть бути реалізовані за умов збільшення кількості позааудиторних форм активності студента, в яких набутий у процесі навчання досвід буде практично підкріплений участю в усіх сферах життєдіяльності. В освітньому середовищі необхідно вирішувати питання організації позааудиторної діяльності студентів, створення умов, за яких кожен студент активно братиме участь у позааудиторних формах різних видів діяльності: навчальної, виховної, соціально-культурної, спортивної тощо.

Так, досвід здобувається не тільки під час вивчення навчальних предметів, а й у пізнавальній позанавчальній (бібліотека, Інтернет, наукові конференції); суспільній (участь у громадських організаціях); трудовій (сприйняття середовища ВНЗ як "свого" і потреба в перетворенні його); художній (робота в студклубі, газеті, творчих колективах і т. д.); комунікативній (спілкування з іншою людиною як цінністю, спілкування в соцмережах, групах тощо) діяльностях.

Досвід творчої діяльності теж здобувається у навчальному процесі та завдяки "імпульсам розвитку", які надає середовище – наукові конкурси, участь у дослідницькій роботі наукових товариств молодих співробітників і студентів й т. д. Досвід моральних стосунків особистості як система мотиваційно-ціннісних і емоційно-вольових відносин значною мірою формується прийнятими в цьому освітньому середовищі цінностями [3: 56].

Суб'єктами проектування позааудиторних форм роботи є студенти, куратори, консультанти, керівники творчих, спортивних та наукових колективів, представники органів студентського самоврядування та громадських організацій.

Дієвість проектувальної роботи залежить від їх підготовленості до планування володіння компонентами та етапами підготовки проекту змісту професійної підготовки.

Особливої уваги потребує проектування змісту науково-дослідницької роботи майбутніх учителів початкової школи. Оволодівати вміннями та навичками дослідницької діяльності студент повинен поетапно за індивідуальною траєкторією розвитку майбутнього фахівця.

Проектуючи зміст професійної підготовки, важливо пам'ятати про прихований зміст освіти, який існує в освітньому середовищі професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи. Вчення про

приховану шкільну реальність з'явилося в 60-х роках минулого століття [6]. Феномен "не досліджуваною навчальною програмою" розкривав термін "прихований зміст навчання" (hidden curriculum), яким сьогодні користуються багато західних [7; 8; 9] дослідників.

В. Слободчиков зазначає, що "можливо, саме завдяки ефекту прихованого змісту освіти якраз і відбувається щось таке, що реалізує певні цілі, які не мають ніякого відношення до заявленого в прийнятих стандартах змісту. Сьогодні постає проблема розвитку цілісної особистості, включена в сучасний ритм і темп суспільного життя, яке диктує необхідність багатостороннього і цілісного розвитку людини" [7: 85].

Джерелом прихованого змісту освіти називають засоби масової комунікації, різноманітні субкультури, уклад освітньої установи і т. д. До джерел прихованого змісту професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи варто віднести: структуру реальної влади у ВНЗ (тоталітарна чи ієрархічна, демократична чи ліберальна); мову групи або установи в цілому, тон, стиль і обсяг лексики і її семантика; сформовану практику відповідати викладачеві те, що він очікує, а не те, що думає студент; уміння діяти в ситуації контролю (можливість використання неетичних форм поведінки в ситуації випробування – списування, підглядання, вгадування і т. п.); дотримання наукової та освітньої етики в презентуванні інформації, недопустимість плагіату (посібники, зміст лекцій, реферати, студентські курсові та кваліфікаційні проекти); реальний розподіл навчального часу (не за навчальним планом або розкладом, а фактично використовуюваного студентами для підготовки до занять); неформальне безпосереднє та віртуальне спілкування викладачів і студентів.

Питання використання прихованого змісту освіти в контексті професійної підготовки майбутніх учителів актуалізує завдання формування корпоративної культури ВНЗ та його факультетів. Більшість науковців сходяться на тому, що корпоративну культуру закладу вищої освіти варто тлумачити як сукупність цінностей, норм, традицій у ВНЗ на основі яких реалізується місія закладу.

Сьогодні корпоративна культура як потужний стратегічний інструмент дозволяє орієнтувати всіх працівників педагогічного вищого навчального закладу на спільну ціль – якісну професійну підготовку майбутніх учителів. Визнання та реалізація корпоративної культури – узгодження інтересів усіх учасників освітнього процесу, досягнення консенсусу, компромісу у визначенні стратегії й у вирішенні поточних питань в освітній сфері. Корпоративна культура передбачає вироблення лінії поведінки усіх суб'єктів взаємодії в освітньому середовищі професійної підготовки, яка орієнтує майбутніх вчителів на цінності, традиції та способи педагогічної діяльності.

Висновки та перспективи подальшого дослідження проблеми. Отже, проектування змісту освітнього середовища професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи – це один із напрямів побудови та реалізації методики проектування середовища. Він вирішує практичне завдання – оновлення змісту професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи з метою створення інноваційного проекту освітнього середовища. Реалізацію практичних завдань проектування ми пропонуємо здійснювати на основі обґрунтованих етапів проектувальної діяльності, на кожному з яких відбувається реалізація загальної системи проектування освітнього середовища [10].

Подальшого наукового пошуку потребує аналіз можливостей застосування запропонованих проектувальних дій в контексті удосконалення професійної підготовки майбутніх фахівців іншого напрямку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Солянкина Л. Е. Практико-ориентированная образовательная среда как детерминант развития профессиональной компетентности будущего специалиста / Л. Е. Солянкина // Вестник Тамбовского университета. Серия : Гуманитарные науки. – 2010. – № 11 (91). – С. 79–85.
2. Вища освіта України і Болонський процес : [навчальний посібник] / за ред. В. Г. Кременя ; авт. кол.: М. Ф. Степко, Я. Л. Болюбаш, В. Д. Шинкарук та ін. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2004. – 384 с.
3. Артюхина А. И. Образовательная среда высшего учебного заведения как педагогический феномен (на материале проектирования образовательной среды медицинского университета) : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.08 / Артюхина А. И. – Волгоград, 2007. – 377 с.
4. Беспалько В. П. Проектирование педагогических систем / В. П. Беспалько // Проектирование в образовании : проблемы, поиски, решения. – М. : Рос. акад. гос. службы при Президенте РФ, 1994. – С. 28–29.
5. Стрельников В. Ю. Проективання професійно-орієнтованої дидактичної системи підготовки бакалаврів економіки : монографія / В. Ю. Стрельников. – Полтава : ПБЦ ПУСКУ, 2006. – 335 с.
6. Jackson P. W. Life in Classrooms / P. W. Jackson. – New York : Holt, Reinhart & Winston, 1968. – 43 p.
7. Слободчиков В. И. Антропологическая перспектива отечественного образования / В. И. Слободчиков. – Екатеринбург : Информационно-издательский отдел Екатеринбургской епархии, 2009. – 263 с.
8. Margolis E. The Hidden Curriculum in Higher Education / E. Margolis (Edit). – New York & London : Routledge, 2001. – 238 p.
9. Vallance E. Hiding the Hidden Curriculum: An Interpretation of the Language of Justification in Nineteenth-Century Educational Reform / E. Vallance // Curriculum Theory Network. – 1973. – Vol. 4, No. 1. – P. 5–21.

10. Ярошинська О. Проектування освітнього середовища професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи як педагогічна проблема / О. Ярошинська // Проблеми підготовки сучасного вчителя : [зб. наук. праць УДПУ імені Павла Тичини] / ред. кол. Побірченко Н. С. (гол. ред.) та ін. – Умань : ФОП Жовтий О. О., 2014. – Вип. 10. – Ч. 1. – С. 110–119.

REFERENCES (TRASLATED & TRANSLITERATED)

1. Soliankina L. E. Praktyko-oryentyrovannaia obrazovatel'naia sreda kak determinant razvytiia professyonal'noi kompetentnosti budushcheho spetsyalista [Practice-oriented Educational Environment as a Determinant of the Development of Professional Competence of the Future Expert] / L. E. Soliankina // Vestnyk Tambovskogo unyversyteta. Seryia: Humanytarnye nauky [Tambov University Journal. Series : Liberal Arts]. – 2010. – № 11 (91). – S. 79–85.
2. Vyshcha osvita ukrainy i Bolonskyi protses [Higher Education in Ukraine and the Bologna Process] : [navchal'nyi posibnyk] / za red. V. H. Kremenii ; avt. kol. M. F. Stepko, Ya. L. Boliubash, V. D. Shynkaruk ta in. – Ternopil : Navchal'na knyha – Bohdan, 2004. – 384 s.
3. Artiukhyna A. Y. Obrazovatel'naia sreda vyssheho uchebnoho zavedeniia kak pedahohycheskyi fenomen (na materyale proektyrovaniia obrazovatel'noi sredy medytsynskoho unyversyteta) [Educational Environment of a Higher Educational Institution as a Pedagogical Phenomenon (Based on the Materials of the Medical University Educational Environment Design)] : dys. ... doktora ped. nauk : 13.00.08 / Artiukhyna A. Y. – Volhohrad, 2007. – 377 s.
4. Bepalko V. P. Proektyrovanye pedahohycheskykh system [Pedagogical Systems Design] / V. P. Bepalko // Proektyrovanye v obrazovaniy : problemy, poisky, resheniia. – M. : Ros. akad. hos. sluzhby pry Prezidente RF, 1994. – S. 28–29.
5. Strelnikov V. Yu. Proektuvannia profesiino-oriietovanoi dydaktychnoi systemy pidhotovky bakalavriv ekonomiky [Design of professional-oriented didactic system of training the Bachelors of Economy] : [monohrafiia] / V. Yu. Strelnikov. – Poltava : RVTs PUSKU, 2006. – 335 s.
6. Jackson P. W. Life in Classrooms / P. W. Jackson. – New York : Holt, Reinhart & Winston, 1968. – 43 p.
7. Slobodchikov V. Y. Antropolohycheskaia perspektyva otechestvennoho obrazovaniia [The Anthropological Perspective of National Education] / V. Y. Slobodchikov. – Ekaterynburh : Informatsyonno-yzdatel'skyi otdel Ekaterynburhskoi eparkhy, 2009. – 263 s.
8. Margolis E. The Hidden Curriculum in Higher Education / E. Margolis (Edit). – New York & London : Routledge, 2001. – 238 p.
9. Vallance E. Hiding the Hidden Curriculum : an Interpretation of the Language of Justification in Nineteenth-Century Educational Reform / E. Vallance // Curriculum Theory Network. – 1973. – Vol. 4, No. 1. – P. 5–21.
10. Iaroshynska O. Proektuvannia osvithnoho seredovyshcha profesiinoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv pochatkovoii shkoly yak pedahohichna problema [Design of Educational Environment of Future Primary Teachers Professional Training as a Pedagogical Problem] / O. Yaroshynska // Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia : [zb. nauk. prats UDPU imeni Pavla Tychyny] / red. kol. Pobirchenko N. S. (hol. red.) ta in. – Uman : FOP Zhovtyi O. O., 2014. – Vyp. 10. – Ch. 1. – S. 110–119.

Ярошинская Е. А. Проектирование содержания профессиональной подготовки будущих учителей с целью создания инновационного проекта их образовательной среды.

В статье акцентировано внимание на целесообразность обновления стратегии проектирования содержания профессиональной подготовки будущих учителей в условиях создания инновационного проекта их образовательной среды. Представлено анализ документов, что раскрывают требования к профессиональной подготовке будущего педагога, реализацию идей Болонской декларации и основ внедрения ECTS. Классифицировано их в три группы. Определены основные направления проектирования содержания профессиональной подготовки будущих учителей начальной школы. Предложены методические рекомендации с целью эффективной их реализации.

Ключевые слова: содержание профессиональной подготовки, направления проектирования, подготовка будущих учителей начальной школы.

Yaroshynska O. O. Content Design of Future Teachers' Professional Training in Order to Create an Innovative Project of Their Educational Environment.

In the article special attention is paid to the expediency of the upgrade strategy usage in the content design of future teachers' professional training in terms of creation the innovative project of their educational environment.

The analysis of documents that reveal the requirements for future primary school teacher professional training, the implementation of ideas and principles of the Bologna Declaration and implementation of ECTS was made.

The classification of these documents was improved and presented in the form of three groups within the meaning of professional training (first group - basic documents of professional training (training standard, educational and professional program and characteristics, curricula, training complexes, etc.), the second group

- documents related to the requirements of the Bologna process (information package, structural logic specialist training, individual curricula of students grading scale of their training activities, etc.) and the third group - the documents that define various aspects of the institution, faculty in future teacher training (positions, instructions, recommendations, etc.).

Based on their systematic analysis and practical experience, the main directions of content design of future primary school teachers' professional training in order to upgrade the existing project of educational environment of professional training were defined, namely, sample-based design of the curriculum of future teachers professional training; content of the work program of academic disciplines, practices; educational and methodical support of professional training; extracurricular activities (socio-cultural, scientific, sports, etc.).

Methodical recommendations for implementation of the principal directions of the content design of future teachers' professional training in the educational environment of their professional training were suggested. The need to consider the latent educational content that exists in the educational environment of professional training was established.

Key words: content of future teachers' training, design directions, classification of documents, educational and methodological support.